

Phân cấp, phân quyền trong chính quyền địa phương hai cấp hướng tới quản trị hiệu quả

13/07/2026

Decentralization and delegation of authority in two tier local government – towards effective governance

TS. Phạm Thành Vao

Phân hiệu Học viện Hành chính và Quản trị công tại TP. Hồ Chí Minh

(Quanlynhanuoc.vn) – Phân cấp, phân quyền đang trở thành một yêu cầu cấp thiết trong quá trình đổi mới tổ chức và vận hành chính quyền địa phương hai cấp ở Việt Nam hiện nay. Áp lực phát triển kinh tế – xã hội, yêu cầu phục vụ người dân tốt hơn, chuyển đổi số mạnh mẽ cùng mục tiêu xây dựng bộ máy tinh gọn đang thúc đẩy chính quyền địa phương phải thay đổi cách điều hành theo hướng chủ động, linh hoạt và rõ trách nhiệm hơn. Bài viết tập trung phân tích những động lực thúc đẩy quá trình phân cấp, phân quyền; đồng thời nhận diện những thuận lợi và thách thức trong quá trình thực hiện phân cấp, phân quyền trong mô hình chính quyền địa phương hai cấp. Qua đó, gợi mở một số hướng tiếp cận nhằm thúc đẩy phân cấp, phân quyền theo hướng thực chất, đồng bộ, phù hợp với yêu cầu xây dựng nền hành chính phục vụ, hiện đại và hiệu quả theo tinh thần đổi mới quản trị quốc gia hiện nay.

Từ khóa: Phân cấp, phân quyền, chính quyền địa phương, quản trị hiệu quả.

Abstract: Decentralization and delegation of authority have become increasingly imperative in the ongoing reform of the organization and operation of Vietnam's two-tier local government system. Growing pressures for socio-economic development, rising expectations for improved public service delivery, rapid digital transformation, and the objective of building a lean and efficient administrative apparatus are driving local governments to adopt more proactive, flexible, and accountable governance approaches. This article analyzes the key drivers promoting decentralization and delegation of authority while identifying both the opportunities and challenges associated with their implementation within the two-tier local government model. Based on this analysis, the article proposes several policy orientations and governance approaches to advance substantive and coherent decentralization and delegation of authority. These efforts are expected to contribute to the development of a modern, service-oriented, and effective public administration system in line with the broader agenda of national governance reform in Vietnam.

Keywords: Decentralization; Delegation of Authority; Local Government; Effective Governance.

1. Đặt vấn đề

Cải cách tổ chức bộ máy nhà nước theo hướng tinh gọn, hiệu năng, hiệu lực và hiệu quả đang đặt ra yêu cầu phải đổi mới mạnh mẽ phương thức quản trị địa phương. Trong tiến trình đó, việc thực hiện mô hình chính quyền địa phương hai cấp gắn với đẩy

mạnh phân cấp, phân quyền trở thành yêu cầu cấp thiết nhằm khắc phục những hạn chế của cơ chế quản lý tập trung, giảm tầng nấc trung gian, rút ngắn quy trình xử lý công việc và nâng cao chất lượng phục vụ người dân, doanh nghiệp.

Sự phát triển nhanh của nền kinh tế số, yêu cầu cạnh tranh giữa các địa phương trong thu hút đầu tư, cùng với những đòi hỏi ngày càng cao của xã hội đối với tính minh bạch, trách nhiệm giải trình và hiệu quả quản trị công. Chính vì lẽ đó, chính quyền địa phương cần được trao quyền chủ động nhiều hơn trong quản lý và điều hành, “những công việc thuộc thẩm quyền của chính quyền địa phương phải do chính quyền địa phương quyết định và tổ chức thực hiện”¹. Khi các quyết định được ban hành gần hơn với thực tiễn, chính quyền địa phương có điều kiện nhận diện kịp thời nhu cầu của người dân, huy động hiệu quả các nguồn lực và chủ động giải quyết những vấn đề phát sinh trên địa bàn quản lý. Vì vậy, phân cấp, phân quyền đang trở thành một trong những động lực quan trọng thúc đẩy đổi mới quản trị địa phương theo hướng hiện đại và lấy người dân làm trung tâm.

Tuy nhiên, quá trình triển khai cũng đặt ra nhiều vấn đề cần được tiếp tục nghiên cứu như phạm vi thẩm quyền giữa các cấp chính quyền chưa thật sự đồng bộ, năng lực thực thi của đội ngũ cán bộ, công chức ở một số địa phương còn hạn chế, nguồn lực chưa tương xứng với nhiệm vụ được giao, trong khi cơ chế kiểm tra, giám sát và kiểm soát quyền lực vẫn cần tiếp tục hoàn thiện. Những vấn đề này có thể ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng quản trị và hiệu quả thực thi chính sách ở địa phương.

Xuất phát từ yêu cầu đổi mới quản trị quốc gia và thực tiễn vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp hiện nay, phân cấp, phân quyền trong chính quyền địa phương hai cấp hướng tới quản trị hiệu quả có ý nghĩa quan trọng góp phần xây dựng nền hành chính phục vụ, kiên tạo phát triển và đáp ứng yêu cầu xây dựng đất nước trong giai đoạn mới.

2. Phân cấp, phân quyền: thay đổi cách quản lý từ giao việc đến trao quyền trong quản trị địa phương

(1) Phân cấp, phân quyền hiện nay không còn đơn thuần là việc chuyển giao một số nhiệm vụ từ cấp trên xuống cấp dưới mà “Nhà nước chủ động chia sẻ quyền lực cho chính quyền địa phương” và “phân quyền không chỉ là trao quyền mà còn là giao trách nhiệm”², sâu xa hơn là sự thay đổi về tư duy quản trị nhà nước. Trước đây, quản lý hành chính thường vận hành theo hướng tập trung quyền lực, cấp dưới chủ yếu thực hiện theo chỉ đạo và phụ thuộc nhiều vào ý kiến cấp trên. Cách quản lý ấy giúp bảo đảm tính thống nhất, nhưng cũng dễ tạo ra tâm lý trông chờ, làm giảm tính chủ động của địa phương và kéo dài quá trình xử lý công việc.

Hiện nay, yêu cầu phát triển nhanh, quản trị linh hoạt và phục vụ người dân hiệu quả hơn đang buộc bộ máy hành chính phải thay đổi cách vận hành, “đẩy mạnh phân quyền, phân cấp các nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan nhà nước ở trung ương cho chính quyền địa phương”³. Vì vậy, phân cấp, phân quyền được nhìn nhận như một quá trình chuyển từ tư duy quản lý bằng kiểm soát sang tư duy quản trị bằng trách nhiệm và hiệu quả, “phát huy vai trò tự chủ và tự chịu trách nhiệm của chính quyền địa phương”⁴. Trung ương không làm thay địa phương, mà tập trung xây dựng thể chế, hoạch định

chiến lược, kiểm tra và giám sát. Địa phương được trao quyền chủ động hơn để xử lý những vấn đề phát sinh từ thực tiễn và chịu trách nhiệm về kết quả thực hiện.

Sự thay đổi này đã phản ánh bước chuyển quan trọng trong tư duy quản trị hiện đại. Quyền lực không còn tập trung quá nhiều vào cấp trên, mà được phân bổ phù hợp hơn theo nguyên tắc cấp nào gần dân, sát việc và hiểu thực tiễn hơn thì cấp đó cần được trao quyền nhiều hơn, “xây dựng chính quyền địa phương gần Nhân dân, phục vụ Nhân dân”⁵. Cách tiếp cận này giúp bộ máy hành chính vận hành linh hoạt hơn, giảm tầng nấc trung gian và rút ngắn thời gian giải quyết công việc. Phân cấp, phân quyền cũng làm thay đổi cách đánh giá hiệu quả quản lý nhà nước. Trước đây, hiệu quả thường được nhìn qua mức độ tuân thủ quy trình và thủ tục. Hiện nay, yêu cầu đặt ra là quản trị phải hướng đến kết quả thực chất về sự hài lòng của người dân, doanh nghiệp, sự phát triển nhanh và bền vững của địa phương. Vì vậy, tư duy quản trị mới không những chú trọng quản lý đúng quy trình mà còn nhấn mạnh giải quyết hiệu quả vấn đề thực tiễn.

Bên cạnh đó, phân quyền, phân quyền còn thúc đẩy chuyển từ nền hành chính nặng về cơ chế xin – cho sang nền hành chính đề cao tính chủ động và trách nhiệm giải trình. Khi quyền hạn được phân định rõ, mỗi cấp chính quyền sẽ phải chịu trách nhiệm rõ ràng hơn đối với quyết định của mình. Việc phân cấp, phân quyền góp phần hạn chế tình trạng né tránh, đùn đẩy trách nhiệm vốn tồn tại trong quản lý hành chính nhiều tầng nấc trước đây và được thể rõ trong nguyên tắc “Phân quyền, phân cấp hợp lý giữa Chính phủ với chính quyền địa phương, bảo đảm quyền quản lý thống nhất của Chính phủ và phát huy tính chủ động, sáng tạo, tự chịu trách nhiệm của chính quyền địa phương”⁶. Có thể thấy rằng, ý nghĩa lớn nhất của phân cấp, phân quyền hiện nay không nằm ở việc chuyển giao bao nhiêu nhiệm vụ mà nằm ở sự thay đổi tư duy quản trị nhà nước theo hướng hiện đại, linh hoạt, gần dân, hiệu quả và “bảo đảm nền hành chính minh bạch, thống nhất, thông suốt, liên tục”⁷ nhằm xây dựng nền hành chính phục vụ, phát huy tính chủ động của địa phương và đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong giai đoạn mới.

3. Động lực thúc đẩy phân cấp, phân quyền trong chính quyền địa phương hai cấp hiện nay

Một là, động lực từ yêu cầu tinh gọn bộ máy. Bộ máy nhiều tầng nấc thường tạo ra sự chậm trễ trong xử lý công việc. Khi một vấn đề phải đi qua quá nhiều khâu, trách nhiệm dễ bị chia nhỏ, hồ sơ dễ bị kéo dài, người dân và doanh nghiệp phải chờ đợi nhiều hơn. Do đó, mô hình chính quyền địa phương hai cấp tạo cơ hội rút ngắn trong việc giải quyết thủ tục hành chính. Cấp nào gần dân, gần việc, hiểu rõ thực tiễn thì cấp đó sẽ được trao quyền xử lý phù hợp với chức năng, nhiệm vụ. Nói cách khác, tinh gọn bộ máy vừa giảm đầu mối, vừa làm cho bộ máy chạy nhanh hơn, rõ trách nhiệm hơn và ít tạo ra vòng quay thủ tục.

Hai là, động lực từ yêu cầu phục vụ người dân tốt hơn. Người dân không quan tâm hồ sơ đang nằm ở cấp nào mà người dân quan tâm việc của mình bao giờ được giải quyết, có phải đợi chờ hay đi lại nhiều lần không. Vì vậy, phân cấp, phân quyền cần hướng đến một tiêu chí rất cụ thể là người dân được phục vụ nhanh hơn, thuận tiện hơn và công bằng hơn. Hiện nay, chính quyền cấp xã trong mô hình chính quyền địa phương hai cấp thực hiện nhiều nhiệm vụ hơn, sau khi sáp nhập thì cấp xã được chuyển giao hơn 1060 nhiệm vụ⁸. Chính quyền cấp xã là chính quyền gần dân hơn, do đó cần có đủ thẩm quyền, đủ cán bộ, đủ dữ liệu và đủ công cụ thực hiện nhiệm vụ được giao. Bởi,

thêm nhiệm vụ mà thiếu điều kiện thực thi thì chính quyền cấp cơ sở sẽ rơi vào tình trạng quá tải. Khi đó, cải cách có thể tạo áp lực mới thay vì tạo hiệu quả như mong đợi. Chính yêu cầu từ thực tiễn đời sống đang thúc đẩy bộ máy hành chính nhà nước luôn có sự điều chỉnh, cải cách để phù hợp với yêu cầu đang đặt ra.

Ba là, động lực từ cạnh tranh phát triển giữa các địa phương. Chính quyền địa phương hiện nay không chỉ quản lý hành chính mà còn phải kiến tạo phát triển trong bối cảnh chuyển đổi số mạnh mẽ như hiện nay. Chính quyền địa phương phản ứng nhanh và linh hoạt về hoạt động thu hút đầu tư, cải thiện môi trường kinh doanh, phát triển hạ tầng, bảo đảm an sinh, quản lý đô thị, phát triển nông thôn nhằm phát triển địa phương. Chính quyền địa phương nào ra quyết định nhanh, đúng luật, sát thực tiễn sẽ có lợi thế rất lớn, ngược lại địa phương nào phải chờ đợi quá lâu sẽ dễ mất cơ hội. Do đó, phân quyền trở thành nguồn lực mềm cho sự phát triển địa phương, bởi quyền chủ động hợp lý có thể biến lợi thế tự nhiên, văn hóa, con người và vị trí địa lý thành động lực tăng trưởng cụ thể.

Bốn là, động lực từ chuyển đổi số. Chuyển đổi số làm thay đổi cách quản lý nhà nước, bởi khi dữ liệu được kết nối, cấp trên có thể giám sát tiến độ, chất lượng và kết quả xử lý công việc mà không cần giữ quá nhiều khâu phê duyệt. Vì vậy, công nghệ số tạo điều kiện để trao quyền mạnh hơn nhưng vẫn theo dõi, kiểm soát được mức độ rủi ro trong quản lý. Quản trị bằng dữ liệu giúp giảm tình trạng xin ý kiến thủ công, giảm phụ thuộc vào hồ sơ giấy, tăng khả năng theo dõi trách nhiệm của từng cơ quan, đơn vị, từng cán bộ, công chức. Tuy nhiên, chuyển đổi số chỉ có ý nghĩa khi đi cùng thay đổi tư duy của cả hệ thống, mà cần nhất là thay đổi tư duy của người đứng đầu đơn vị. Số hóa kèm theo phân cấp, phân quyền về chức năng nhiệm vụ thực hiện kèm theo nguồn lực thì hoạt động của tổ chức bộ máy sẽ được vận hành thông suốt.

4. Những thuận lợi từ quá trình phân cấp, phân quyền trong mô hình chính quyền địa phương hai cấp

Thứ nhất, phân cấp, phân quyền giúp nâng cao tính chủ động của địa phương trong quản lý và điều hành. Khi thẩm quyền được phân định rõ ràng, chính quyền địa phương có thể chủ động xử lý những vấn đề phát sinh từ thực tiễn mà không phải phụ thuộc quá nhiều vào ý kiến cấp trên. Những lĩnh vực như giải quyết thủ tục hành chính, quản lý trật tự đô thị, an sinh xã hội hay hỗ trợ doanh nghiệp sẽ được xử lý nhanh hơn, sát tình hình thực tế hơn và Chính phủ cũng đã ban hành 28 Nghị định phân định thẩm quyền cho chính quyền địa phương hai cấp trên các ngành và lĩnh vực có hiệu lực áp dụng từ ngày 01/7/2025. Vì vậy, địa phương có điều kiện phát huy vai trò kiến tạo phát triển thay vì chỉ thực hiện nhiệm vụ mang tính chấp hành hành chính.

Thứ hai, phân cấp, phân quyền góp phần rút ngắn quy trình xử lý công việc và nâng cao hiệu quả quản trị. Vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp giúp giảm bớt tầng nấc trung gian trong hoạt động quản lý nhà nước. Khi quyền quyết định được đưa gần cơ sở hơn, thời gian xử lý hồ sơ, thủ tục hành chính và các vấn đề phát sinh trong thực tiễn của người dân, của tổ chức, của doanh nghiệp được rút ngắn, tiết kiệm chi phí đi lại của người dân và doanh nghiệp. Qua đó, hạn chế tình trạng chồng chéo, đùn đẩy trách nhiệm giữa các cơ quan, đồng thời giảm chi phí thời gian cho người dân và doanh nghiệp. Công tác phân cấp, phân quyền tiếp tục đạt nhiều kết quả tích cực.

Qua rà soát 949 nhiệm vụ được đề xuất phân cấp, phân quyền cho địa phương, có 584 nhiệm vụ (chiếm 61,54%) được đánh giá bảo đảm tính khả thi⁹.

Thứ ba, phân cấp, phân quyền tạo điều kiện phát huy tính năng động và sáng tạo của địa phương. Mỗi địa phương có vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên, cơ cấu kinh tế và nhu cầu phát triển khác nhau. Do đó, khi được trao quyền phù hợp, địa phương có thể chủ động lựa chọn mô hình quản lý, phương thức điều hành và giải pháp phát triển sát với điều kiện thực tế của địa phương, giúp khai thác tốt hơn tiềm năng, lợi thế địa phương và tạo động lực thúc đẩy phát triển kinh tế – xã hội.

Thứ tư, phân cấp, phân quyền giúp nâng cao trách nhiệm công vụ và trách nhiệm giải trình. Khi quyền hạn gắn liền với trách nhiệm, mỗi cấp chính quyền sẽ phải chủ động hơn trong tổ chức thực hiện nhiệm vụ và chịu trách nhiệm trực tiếp về kết quả quản lý. Vì vậy, cơ chế phân quyền rõ ràng sẽ góp phần hạn chế tâm lý né tránh, đùn đẩy trách nhiệm, đồng thời nâng cao tính minh bạch trong hoạt động công vụ đối với từng địa phương, từng cán bộ, công chức.

Thứ năm, phân cấp, phân quyền thúc đẩy cải cách hành chính và chuyển đổi số trong quản trị địa phương. Địa phương được trao quyền nhiều hơn sẽ có nhu cầu đổi mới phương thức quản lý, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ chuyển đổi số và quản trị bằng dữ liệu nhằm nâng cao hiệu quả điều hành, phục vụ dịch vụ công trực tuyến và triển khai tiếp nhận giải quyết một số thủ tục hành chính không phụ thuộc vào địa giới hành chính. Qua đó, cho thấy, bộ máy hành chính nhà nước từng bước chuyển từ phương thức quản lý thủ công sang quản trị hiện đại, công khai và minh bạch hơn.

Thứ sáu, phân cấp, phân quyền giúp chính quyền gần dân và phục vụ nhân dân hiệu quả hơn. Khi quyền quyết định được đưa xuống gần cơ sở, chính quyền địa phương sẽ nắm bắt nhanh hơn nhu cầu và những vấn đề phát sinh trong đời sống xã hội. Người dân cũng thuận lợi hơn trong tiếp cận dịch vụ công, giảm thời gian đi lại và nâng cao mức độ hài lòng đối với hoạt động của bộ máy hành chính nhà nước, tạo niềm tin đối với người dân.

5. Thách thức của phân cấp, phân quyền trong vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp

Một là, thách thức về sự chưa đồng bộ giữa quyền hạn và nguồn lực thực hiện. Một số địa phương đã được giao thêm nhiệm vụ quản lý nhưng điều kiện bảo đảm thực hiện, nhất là về nhân lực, tài chính và hạ tầng công nghệ, đôi lúc chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu thực tiễn. Trong 949 nhiệm vụ đề xuất phân cấp, còn “355 nhiệm vụ cần hướng dẫn hoặc ban hành văn bản quy phạm pháp luật và 10 nhiệm vụ cần điều chỉnh thẩm quyền”¹⁰.

Hai là, thách thức về năng lực quản trị giữa các địa phương chưa đồng đều. Một số địa phương có lợi thế về đội ngũ cán bộ, kinh nghiệm điều hành và chuyển đổi số nên thích ứng khá nhanh với cơ chế phân quyền mới. Trong khi đó, nhiều địa phương vẫn cần thêm thời gian để nâng cao năng lực tổ chức thực hiện, kỹ năng quản lý và khả năng ứng dụng công nghệ trong hoạt động công vụ.

Ba là, thách thức về cơ chế phối hợp và phân định trách nhiệm trong quản lý nhà nước. Một số lĩnh vực liên quan đến nhiều cơ quan quản lý nên việc xác định trách nhiệm phối hợp đôi lúc còn chưa thật sự rõ ràng. Do đó, có thể làm kéo dài thời gian xử lý công việc hoặc tạo tâm lý thận trọng trong quá trình thực thi công vụ, phải chờ ý kiến, chủ trương hoặc văn bản hướng dẫn thực hiện từ cấp trên.

Bốn là, thách thức về tâm lý thận trọng trong thực thi công vụ. Khi trách nhiệm cá nhân ngày càng được đề cao, nhiều cán bộ, công chức có xu hướng cân nhắc kỹ trước khi đưa ra quyết định, nhất là đối với những vấn đề mới hoặc phức tạp, tâm lý e ngại trong việc tự quyết, nghĩ dám làm, dám chịu trách nhiệm xuất hiện trong quá trình chuyển đổi phương thức quản lý.

Năm là, thách thức về tư duy cục bộ địa phương trong phân cấp, phân quyền. Khi địa phương được trao quyền chủ động nhiều hơn, có thể xuất hiện xu hướng ưu tiên lợi ích cục bộ hoặc thiếu gắn kết với định hướng phát triển chung. Một số địa phương có thể cạnh tranh thu hút đầu tư, khai thác nguồn lực hoặc triển khai chính sách theo lợi ích riêng, làm giảm tính liên kết vùng và tính thống nhất trong quản lý nhà nước.

6. Một số gợi mở về phân cấp, phân quyền trong vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp hướng tới quản trị hiệu quả

Thứ nhất, cần hoàn thiện cơ chế phân cấp, phân quyền theo hướng rõ thẩm quyền, rõ trách nhiệm và phù hợp với năng lực thực tế của địa phương. Quá trình giao quyền cần được thực hiện đồng bộ giữa nhiệm vụ, quyền hạn và điều kiện bảo đảm thực hiện. Địa phương được giao thêm trách nhiệm quản lý thì đồng thời cần được tăng cường nguồn lực về nhân sự, tài chính và hạ tầng công nghệ. Vì vậy, việc rà soát, điều chỉnh các quy định liên quan đến phân định thẩm quyền giữa Trung ương và địa phương cần tiếp tục được thực hiện theo hướng cụ thể, minh bạch và dễ áp dụng trong thực tiễn.

Thứ hai, cần nâng cao năng lực quản trị của chính quyền địa phương, nhất là cấp cơ sở. Mô hình chính quyền địa phương hai cấp đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với đội ngũ cán bộ, công chức trong xử lý công việc, ứng dụng công nghệ và phục vụ người dân. Vì vậy, cần đẩy mạnh đào tạo, bồi dưỡng kỹ năng quản lý, năng lực chuyển đổi số, kỹ năng xử lý tình huống và trách nhiệm công vụ cho đội ngũ cán bộ (lãnh đạo, quản lý và chuyên môn) ở địa phương theo vị trí việc làm và theo nhu cầu đào tạo bồi dưỡng của cơ quan sử dụng đội ngũ cán bộ, công chức về các nghiệp vụ chuyên sâu. Đồng thời, cần có cơ chế hỗ trợ phù hợp đối với các địa phương còn khó khăn nhằm thu hẹp khoảng cách về năng lực quản trị giữa các vùng, miền, có chính sách thu hút, luân chuyển, bổ sung nguồn nhân lực chất lượng, hiện đại hoá, hạ tầng số, phân bổ nguồn ngân sách.

Thứ ba, hoàn thiện cơ chế kiểm tra, giám sát, phối hợp và tăng tính liên thông giữa các cấp, các ngành, liên vùng trong quản lý nhà nước. Đối với những lĩnh vực liên quan đến nhiều cơ quan quản lý như đầu tư, quy hoạch, đất đai hoặc chuyển đổi số, cần tiếp tục rà soát và phân định rõ trách nhiệm của từng cơ quan trong quá trình phối hợp xử lý công việc. Vì vậy, việc chuẩn hóa quy trình, tăng cường chia sẻ dữ liệu và đẩy mạnh ứng dụng công nghệ trong phối hợp quản lý có ý nghĩa rất quan trọng nhằm giảm tình trạng chồng chéo hoặc kéo dài thời gian xử lý hồ sơ. Phân cấp, phân quyền cần đi cùng cơ chế kiểm tra, giám sát, tăng cường phối hợp liên vùng và nâng cao trách nhiệm

giải trình nhằm bảo đảm hài hòa giữa tính chủ động của địa phương với lợi ích chung của quốc gia.

Thứ tư, tạo môi trường để cán bộ, công chức yên tâm thực thi nhiệm vụ và chủ động đổi mới trong quản lý. Bên cạnh việc tăng cường kỷ luật, kỷ cương hành chính, cần tiếp tục hoàn thiện cơ chế “khuyến khích và bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung”¹¹. Điều này giúp hạn chế tâm lý e ngại, thận trọng quá mức trong xử lý công việc, đồng thời tạo động lực để đội ngũ cán bộ địa phương phát huy tính chủ động trong thực thi công vụ.

Thứ năm, đẩy mạnh chuyển đổi số và quản trị bằng dữ liệu trong hoạt động của chính quyền địa phương. Khi hệ thống dữ liệu được kết nối đồng bộ và minh bạch, cơ quan cấp trên vẫn có thể kiểm tra, giám sát hiệu quả mà không cần giữ quá nhiều khâu phê duyệt trực tiếp, “xây dựng nền tảng số dùng chung quốc gia, phát triển hệ thống giám sát, điều hành thông minh nhằm tăng cường quản lý công”¹² trong hoạt động giải quyết thủ tục hành chính và cung cấp dịch vụ công không phụ thuộc địa giới hành chính. Vì vậy, chuyển đổi số không chỉ giúp nâng cao hiệu quả quản lý mà còn tạo điều kiện để phân cấp, phân quyền được thực hiện linh hoạt, công khai và minh bạch hơn. Ngoài ra, cần áp dụng chuyển đổi số trong việc sử dụng phần mềm KPI để đánh giá, xếp loại đội ngũ cán bộ, công chức.

Thứ sáu, bảo đảm hài hòa giữa tính chủ động của địa phương và tính thống nhất trong quản lý nhà nước. Trung ương tiếp tục giữ vai trò hoạch định chiến lược, hoàn thiện thể chế và kiểm tra, giám sát nhằm bảo đảm sự thống nhất của nền hành chính quốc gia. Còn địa phương cần chủ động phù hợp để xử lý hiệu quả những vấn đề phát sinh từ thực tiễn. Do đó, phân cấp, phân quyền cần được triển khai theo hướng vừa phát huy tính linh hoạt của địa phương, vừa giữ vững tính đồng bộ, thống nhất trong toàn hệ thống quản lý nhà nước từ trung ương đến địa phương.

7. Kết luận

“Tăng cường phân cấp, phân quyền, làm rõ chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của các tổ chức, cá nhân trong bộ máy nhà nước đi đôi với nâng cao năng lực thực thi”¹³ là yêu cầu tất yếu trong quá trình đổi mới tổ chức và hoạt động của chính quyền địa phương theo hướng hiện đại, hiệu lực và hiệu quả. Phân cấp, phân quyền trong mô hình chính quyền địa phương hai cấp đang phản ánh yêu cầu đổi mới sâu sắc của nền quản trị quốc gia hiện nay. “Chính quyền địa phương tự chủ trong việc ra quyết định, tổ chức thi hành và tự chịu trách nhiệm trong phạm vi nhiệm vụ, quyền hạn được phân quyền”¹⁴.

Việc trao quyền hợp lý cho địa phương không chỉ rút ngắn quy trình giải quyết công việc mà còn phát huy tính chủ động, sáng tạo và trách nhiệm trong quản trị. Do đó, để phân cấp, phân quyền thực sự tạo ra giá trị, cần bảo đảm sự đồng bộ về thể chế, nguồn lực, năng lực thực thi và cơ chế kiểm soát quyền lực nhằm để xây dựng chính quyền địa phương hai cấp vận hành thông suốt, phục vụ người dân và thúc đẩy phát triển bền vững trong giai đoạn mới theo đúng tinh thần xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, kiến tạo phát triển và hành động vì nhân dân mà Đảng và Nhà nước đang hướng tới trong chiến lược đột phá “đẩy mạnh phân cấp, phân quyền trong quản lý, quản trị phát triển giữa Trung ương và địa phương, phát huy vai trò tự chủ, tự chịu trách nhiệm của địa phương”¹⁵ theo hướng quản trị hiệu quả.

Chú

thích:

- 1, 3, 4, 5, 7, 14. Quốc hội (2025). *Luật Tổ chức chính quyền địa phương* năm 2025.
2. *Phân cấp, phân quyền: Một bước ngoặt kiến tạo trong quản trị quốc gia*. <https://baochinhphu.vn/phan-cap-phan-quyen-mot-buoc-ngoat-kien-tao-trong-quan-tri-quoc-gia-102250615061159201.htm>.
6. Văn phòng Quốc hội (2025). *Văn bản hợp nhất số 27/VBHN-VPQH Luật Tổ chức Chính phủ*, ngày 13/3/2026.
8. *Chỉ đạo mới nhất về sắp xếp đơn vị hành chính, bố trí nhân sự, thực hiện phân cấp, phân quyền*. <https://xaydungchinhhsach.chinhphu.vn/chi-dao-moi-nhat-ve-sap-xep-don-vi-hanh-chinh-thuc-hien-phan-cap-phan-quyen-119250604115102282.htm>.
- 9, 10. *Thế chế về tổ chức bộ máy tiếp tục được hoàn thiện, tạo nền tảng cho đổi mới, sắp xếp tinh gọn và nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động*. <https://moha.gov.vn/tin-tuc/the-che-ve-to-chuc-bo-may-tiep-tuc-duoc-hoan-thien-tao-nen-tang-cho-doi-moi-sap-xep-tinh-gon-va-nang-cao-hieu-luc-hieu-qua-hoat-dong-id19370>.
- 11, 15. Đảng Cộng sản Việt Nam (2026). *Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV*. <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn/bo-chinh-tri-ban-bi-thu-ban-chap-hanh-trung-uong/dai-hoi-dang/lan-thu-xiv/nghi-quyet-dai-hoi-dai-bieu-toan-quoc-14-2026>.
12. Bộ Chính trị (2024). *Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia*.
13. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2022). *Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 Hội nghị lần thứ 6 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới*.